

Inleiding

In het bestuurlijk overleg POP3 van oktober 2016 is besloten om specifiek voor de POP3 middelen voor internationale doelen (€ 200 mln) een periodieke rapportage op te stellen. Deze middelen worden ingezet om de landbouw te stimuleren te voldoen aan de KRW en Nitraatrichtlijn, door middel van vermindering van de uit- en afspoeling van onder meer nutriënten.

De adviesgroep Water, bestaande uit vertegenwoordigers van het Rijk, de provincies, de waterschappen en de LTO, biedt hieronder de bestuurlijke rapportage per 1 augustus 2018 aan.

In het afgelopen periode is duidelijk vorm gegeven aan de opgave. Provincies hebben voor 84% van het EU-budget maatregelen opengesteld of beschikt. Het restant budget wordt volgens planning nog in 2018 opengesteld.

In alle provincies zijn nu afspraken gemaakt over de nationale financiële bijdrage van de waterschappen en provincies. Dit is de basis voor de uitwerking van regionale plannen samen met de landbouw. De uitwerking van deze afspraak is nu ook duidelijk zichtbaar in de cijfers, 60% van het budget is in voorbereiding, uitvoering of afgerond.

Per 1 augustus is een projectportefeuille opgebouwd van bijna 500 projecten (rapportage januari 2018: 430 projecten).

Het inzicht in de inzet van financiële middelen verbetert. Wel blijft aandacht voor de kwaliteit van de informatie noodzakelijk. Samen met de vertegenwoordigers van waterschappen, DAW-coördinatoren en het DAW supportteam wordt gewerkt aan de optimalisatie van de informatie. Het dashboard (bijlage 1) geeft inzicht in de voortgang van de wateropgave internationale doelen per 1 augustus 2018.

De voortgang van de ambitieuze opgave komt duidelijk in de fase van uitvoering. De adviesgroep meent dat **“de pap gestort is”**.

Een belangrijk deel van het budget is vastgelegd voor de uitvoering van projecten die een belangrijke bijdrage leveren aan de internationale doelen. Wel blijft het noodzakelijk om de rapportage voort te zetten zodat goed zicht blijft op de uitvoering en benutting van de middelen. Deze rapportage heeft een duidelijke rol als smeermiddel voor het complexe proces met een groot aantal partijen. Deze rapportage zal vanaf 2019 via het reguliere traject van het CvT lopen.

De adviesgroep heeft in de afgelopen periode haar rol geëvalueerd. Hierbij is het zeker van belang dat de fase van de projecten grotendeels in de uitvoering en afronding zit. De evaluatie van de adviesgroep is eveneens gevoegd bij de agenda van het bestuurlijk overleg.

Conclusies

1. Provincie en waterschappen hebben in alle provincies bestuurlijke afspraken gemaakt over de inzet van de nationale middelen van € 100 mln.
2. De inzet van de EU-middelen (€ 100 mln) bereikt bijna zijn voltooiing. Naar verwachting hebben de provincies alle middelen ten minste opengesteld. De vaststelling van de projectvoorstellen zal naar verwachting medio 2019 zijn afgerond.
3. Op 1 augustus 2018 hebben subsidieaanvragers voor ruim € 82 mln projectvoorstellen ingediend, hiervan is € 72 mln beschikt en doorloopt € 10 mln de beoordelingsfase.
4. De inzet van de nationale middelen t.b.v. vermindering uit- en afspoeling nutriënten (€ 100 mln) wordt ook zichtbaar. Ruim € 43 mln is gereserveerd voor projecten in uitvoering en € 14 mln voor projecten in voorbereiding; Tevens is voor € 3 mln aan projecten afgerond.

5. Bijna 500 waterprojecten zijn in ontwikkeling en uitvoering, waarvan ongeveer 85% een bijdrage levert aan de waterkwaliteit (waaronder vermindering van emissie nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen). Volgens opgave van de DAW-coördinatoren zijn ruim 40.000 landbouwers betrokken bij deze projecten.

Acties

Belangrijke acties voor provincies en waterschappen zijn in 2018:

- De provincies streven er naar om in 2018 het budget voor de maatregelen internationale doelen binnen het uitvoeringsprogramma POP3 volledig open te stellen ;
- Provincies streven in samenwerking met RVO.nl naar een tijdige afhandeling van subsidieaanvragen (maximaal 22 weken);
- Provincies en waterschappen stimuleren de start van nieuwe projecten, onder meer door het openstellen van subsidieregelingen als contraprestatie op de beschikbare POP3 middelen (nationale financiering). De regeling en de nieuwe projecten passen duidelijk binnen de kaders van de bestuurlijke afspraak (DAW of waterkwaliteit).

Belangrijke acties voor de adviesgroep voor de komende periode:

- De adviesgroep zal samen met DAW-coördinatoren en waterschappen verder werken aan het optimaliseren van de informatie over de voortgang van de projecten en in beeld brengen van de samenwerking tussen verschillende belanghebbenden; o.a. advies geven over de reguliere waterrapportage en de monitoring en evaluatie rapportage 2019;
- De adviesgroep zal bij knelpunten in de uitvoering voorstellen doen voor het oplossen hiervan aan provincies via het TPO en indien nodig bestuurlijk overleg.
- De adviesgroep zal de kennisverspreiding over goede watervoorbeelden verder stimuleren;

Voortgang openstellingen

De provincies hebben op 1 augustus 2018 ruim € 84 mln. van de Europese middelen voor internationale doelen (POP3) opengesteld. Hiervan is ruim € 72 mln. beschikbaar (127 projecten) en voor het overige bedrag doorlopen de subsidieaanvragen (70 projecten) de vaststellingsprocedures. De openstellingen betreffen maatregelen met een mix van kennisprojecten, innovatieve productieve investeringen, samenwerking voor innovatie wateropgaven, niet productieve investeringen en blauwe diensten.

Een aantal openstellingen kent een hogere subsidieaanvraag dan het plafondbedrag. In de provincie Noord Holland is inmiddels besloten om een extra bedrag beschikbaar te stellen, zodat mogelijke onder uitputting van de Europese middelen voorkomen wordt. Met de waterschappen zijn hierbij afspraken gemaakt over het leveren van de contraprestatie in de vorm van extra projecten vanuit nationale middelen.

De provincies hebben naar verwachting eind 2018 het volledige budget voor internationale doelen opengesteld.

Openstelling is nog geen garantie dat het Europese geld tijdig wordt uitgegeven. Provincies en RVO.nl hebben afspraken gemaakt over de afhandelingstermijnen van subsidieaanvragen, waarbij gestreefd wordt om de behandeltermijnen bij openstelling te verlagen van maximaal 22 weken naar 16 weken. In de afgelopen periode is de besluittermijn verbeterd, waarbij de termijn van 22 weken grotendeels is bereikt. Verlaging naar 16 weken blijft lastig, mede vanwege de inzet van de adviescommissies.

Nu de verleningsfase bijna is afgerond richten Provincies en RVO.nl hun samenwerking op de besluitvorming rond het declaratieproces. Tijdig declareren van de beschikbare EU middelen, onder meer noodzakelijk om decommitting te voorkomen (N+3) is goede voorlichting aan eindbegunstigden, attendering van eindbegunstigden en optimaliseren van het proces van deelbetalingen noodzakelijk.

Een deel van de middelen voor internationale doelen (6%) wordt ingezet voor afspraken met collectieven voor beheermaatregelen water binnen de uitvoering van het Agrarisch Natuur en landschapsbeheer (ANLb). In sommige provincies zijn al maatregelen genomen. Op dit moment ondernemen provincies acties om het maatregelenpakket optimaal in te zetten.

De waterschappen en provincies hebben over de inzet van de nationale middelen van € 100 mln. afspraken gemaakt.

De nadere uitwerking varieert per provincie van het openstellen van een provinciale of regionale (subsidie)regeling voor DAW projecten tot de uitvoering van gebiedsprojecten gezamenlijk met de landbouwers.

In enkele provincies is de regionale uitvoeringsregeling DAW opengesteld. De regeling is door de EU-commissie positief beoordeeld op staatssteun aspecten.

Van belang is dat de uitwerking aansluit op de afspraken die gemaakt zijn om de problematiek van de landbouw op te lossen.

Voortgang projecten

De uitvoering van de water opgave krijgt steeds meer gestalte. Op 1 augustus zijn bijna 500 projecten (rapportage januari 2018: 430 projecten) geïnventariseerd, waarvan bijna 75% een bijdrage levert aan de vermindering van de uit- en afspoeling van nutriënten. De overige projecten leveren eveneens een bijdrage aan de internationale KRW doelen en het 6e actieprogramma Nitraatrichtlijn. De projecten tonen aan dat de samenwerking tussen waterschappen en agrariërs breed gedragen is. Volgens opgave van de DAW-coördinatoren zijn ruim 40.000 landbouwers (ruim 70% van de landbouwpopulatie) betrokken bij de uitvoering van projecten.

Het dashboard op bijlage 1 toont de bijdrage van de projecten aan de verschillende doelen (vermindering nutriënten, gewasbescherming en opgave vernatting en verdroging en klimaatadaptatie). Tevens is inzicht in de verdeling van projecten en middelen voor de doelen waterkwantiteit en waterkwaliteit. Hierbij is wel een kanttekening dat nog niet van alle projecten een financiële onderbouwing beschikbaar is.

De brede betrokkenheid bij het inventariseren van projecten (provincies, waterschappen en DAW-coördinatoren) leidt ertoe dat informatie verschillend beschikbaar wordt gesteld. De belangrijke leveranciers waterschappen en DAW-coördinatoren gaan op korte termijn afspraken maken over hun bijdrage in de informatievoorziening, waardoor informatie meer eenduidig beschikbaar komt. Voor de inspiratie heeft het projectteam Deltaplan Agrarisch Waterbeheer een website gebouwd waar een groot aantal projecten op zichtbaar worden gemaakt (<http://agrarischwaterbeheer.nl/projectenoverzicht>)

De inventarisatie van projecten laat zien dat op verschillende niveaus gewerkt wordt aan het bedenken van activiteiten die leiden tot een vermindering van de milieubelasting op de waterkwaliteit. Het is van belang dat de projecten inderdaad gaan leiden tot een verbetering van de kwaliteit en Nederland de KRW-doelstelling en Nitraatdoelstelling op termijn gaan halen.

Dashboard wateropgave per 1 augustus 2018

